

Fritz Zeder

Právny stav v 33 európskych štátoch: 27 členských štátov EÚ a Švajčiarsko, Lichtenštajnsko, Nórsko, Island, Chorvátsko a „Macedónsko“. Modely

A. Common Law (anglosaský právny systém)

V štátoch anglosaského právneho systému (common law: **Spojené kráľovstvo, Írsko, Cyprus**) sa už dlho v praxi uplatňuje zodpovednosť právnických osôb za trestné činy; pod pojmom „osoba“ sa rozumejú aj právnické osoby (napr. Spojené kráľovstvo: Interpretation Act 1978, t.j. zákon o výklade pojmov).

B. Štáty kontinentálnej Európy

Modely v štátoch kontinentálnej Európy možno rozlišovať podľa toho, či je zodpovednosť upravená **v rámci trestného práva** („trestná zodpovednosť“) **alebo v rámci správneho práva** (anglosaským štátom je správne právo v tomto zmysle cudzie); Viacero štátov však nemožno jednoznačne zaradiť. Nasledovný prehľad podľa rokov zavedenia v európskych štátoch je rozdelený podľa tohto rozlíšenia.

1. Jednoznačne trestnoprávne modely

Holandsko (1950 za hospodárske delikty, 1976 bez obmedzenia): čl. 51 holandského trestného zákona

Island (od roku 1972 za jednotlivé hospodárske delikty, 1998 všeobecne): čl. 19a – 19c islandského všeobecného trestného zákona

Portugalsko (1984): čl. 3 nariadenia (Decreto-Lei) č. 28/84

Švédsko (1986): kap. 36 §§ 7 – 11 švédskeho trestného zákona (s označením ako osobitný právny následok)

Nórsko (1991): čl. 48a, 48b nórskeho trestného zákona

Francúzsko (1994): čl. 121-2, 133-1 Nouveau Code Pénal¹ (Nového trestného zákona)

Fínsko (1995): kap. 9 fínskeho trestného zákona

Dánsko (1996): čl. 25 – 27 dánskeho trestného zákona

Belgicko (1999): čl. 5, 7bis, 35 – 37bis, 41bis belgického trestného zákona

Slovinsko (1999): čl. 33 slovinského trestného zákona a zákon o zodpovednosti právnických osôb za trestné činy (Zakon o odgovornosti pravnih oseb zakazniva dejanja, ZOPOKD, č. 59/99)²

Maďarsko (2001, nadobudnutie účinnosti: 1.5.2004): zákon č. CIV/2001 o opatreniach trestného zákona aplikovateľných na právnické osoby³

Estónsko (2001): čl. 14 estónskeho trestného zákona

Malta (2002): čl. 121D Criminal Code (trestného zákona)

Švajčiarsko (2003): čl. 100quater, 100quinqies švajčiarskeho trestného zákona

Litva (2003): čl. 20 litovského trestného zákona

Chorvátsko (2003): zákon o zodpovednosti právnických osôb za trestné činy (Zakon o odgovornosti pravnih osoba, č. 151/2003)

„Macedónsko“ (2004): čl. 28a, 96a-96f, 122 ods. 6 a 7 macedónskeho trestného zákona

Lotyšsko (2005): §§ 12, 70¹ až 70⁸ lotyšského trestného zákona

¹ Zieschang, Die strafrechtliche Verantwortlichkeit juristischer Personen im französischen Recht – Modellcharakter für Deutschland? (Trestná zodpovednosť právnických osôb vo francúzskom práve – modelový charakter pre Nemecko?), ZStW 2003, 117.

² Korošec/Ambrož, Das slowenische Strafrecht zum Zeitpunkt des Beitritts Sloweniens zur EU (am 1. Mai 2004) (Slovinské trestné právo v čase vstupu Slovinska do EÚ (dňa 1. mája 2004), ZStW 2006, 489 (57 a nasl).

³ Zsolt/Sautner, Die strafrechtliche Verantwortlichkeit juristischer Personen in Ungarn (Trestná zodpovednosť právnických osôb v Maďarsku), JSt 2004, 116.

Rakúsko (2006): zákon o zodpovednosti kolektívnych subjektov (Verbandsverantwortlichkeitsgesetz – VbVG)

Rumunsko (2006): čl. 19 rumunského trestného zákona

Luxembursko (2010): čl. 34 – 40, 57-2, 57-3 CP (trestného zákona)

Lichtenštajnsko (2011): §§ 74a – 74g lichtenštajnského trestného zákona

Česko (2012): zákon č. 418/2011 (Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim)

2. Administratívnoprávne a zmiešané modely

Nemecko: §§ 30, 130 zákona o priestupkoch (Gesetz über Ordnungswidrigkeiten – OWiG). Priestupkové právo je druhým sankčným právom popri trestnom práve, v rámci ktorého ukladajú sankcie súdy. Obsahuje množstvo skutkových podstát deliktov, ktoré majú v porovnaní so skutkovými podstatami podľa trestného práva nižší stupeň závažnosti. Zákon OWiG obsahuje všeobecnú časť, ktorá vo veľkej miere zodpovedá všeobecnej časti trestného zákona, resp. sa jej podobá. Sankciou je peňažná pokuta. Túto na prvom stupni v zásade ukladá správny orgán; v konaní sa subsidiárne používa trestný poriadok, takže v zásade sú k dispozícii rovnaké vyšetrovacie metódy ako v trestnom konaní. Prokuratúra môže v určitých prípadoch prevziať trestné stíhanie (a tým odôvodniť príslušnosť súdu). Proti uzneseniu o uložení pokuty sa dotknutá osoba môže odvolať; potom do konania vstupuje prokuratúra a vo veci rozhoduje okresný súd (Amtsgericht) podľa trestného poriadku v zásade v rámci hlavného pojednávania.

Španielsko (1995, rozšírenie v roku 2003): čl. 31, 129 španielskeho trestného zákona⁴. Sankcia spočíva v ručení právnickej osoby za peňažné pokuty uložené fyzickým osobám; popri tom sú ustanovené ďalšie vedľajšie následky. Je sporné, či ide o trestnoprávnu alebo administratívnoprávnu sankciu. Španielska vláda však 15.1.2007 predložila návrh zákona⁵, ktorým by sa zaviedla pravá trestná zodpovednosť (vloženie čl. 31bis do španielskeho trestného zákona); Vzhľadom na to, že tento návrh zákona už nebol schválený v 8. zákonodarnom období, bol nanovo predložený⁶ dňa 27.11.2009.

Taliansko (2000/2001): čl. 11 zákona č. 300/2000⁷ a nariadenie č. 231/2001⁸. Sankcia je síce označovaná ako správna (administratívna) sankcia, ukladá ju však trestný súd v konaní podľa trestného poriadku.

Grécko (2001): čl. 8 zákona č. 2928. Ustanovené je spoločné rozhodnutie ministra spravodlivosti a príslušného rezortného ministra.

Poľsko (2001, novelizácia v roku 2005): zákon o zodpovednosti kolektívnych subjektov za trestné činy⁹. Poľský ústavný súd však rozsudkom z dňa 3.11.2004¹⁰ zrušil podstatné časti tohto zákona.

Bulharsko (2005): čl. 83a – 83f zákona o správnych deliktoch a pokutách.

Za jednoznačne administratívnoprávny model možno označiť snád' len grécky model; ostatné vyššie uvedené modely sú kombináciou trestnoprávných a administratívnoprávnych prvkov. Priradenie k jednotlivým modelom je problematické predovšetkým aj preto, pretože tu významnú úlohu zohrávajú nielen hmotnoprávne, ale aj (a predovšetkým) procesné aspekty.

⁴ Puig/Guirao, Richtungswechsel in der spanischen Kriminalpolitik: Die letzten Reformen des Strafgesetzbuches (Zmena smerovania v španielskej trestnej politike: posledné reformy trestného zákona), GA 2005, 244 (248).

⁵ Proyecto de Ley n° 119 (VIII Legislatura).

⁶ Proyecto de Ley n° 52 (IX Legislatura).

⁷ Gazzetta Ufficiale n° 250.

⁸ Gazzetta Ufficiale n° 140.

⁹ Zbierka zákonov z roku 2002 č. 197, 1661, novelizovaný v zbierke zákonov z roku 2005 č. 180, 1492. Pozri Weigend/Namysłowska-Gabrysiak, Die strafrechtliche Verantwortlichkeit juristischer Personen im polnischen Recht (Trestná zodpovednosť právnických osôb v poľskom práve), ZStW 2004, 97.

¹⁰ K 18/03.